

Természetrzaji kérdés:

Melyik állatrend az az emlősök köréből, melyeknek metsző- és ebfogaik vagy teljes fogazatuk hiányoznak? Nagyrészt a forró égöv alatt élnek; rovarokkal, férggekkel, levelekkel, némelyek dögökkel táplálkoznak. Őskori képviselőik óriási állatok voltak, maradványaikat Európa fiatalabb harmadkori rétegeiben, de főleg Dél-Amerikában találták.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. december 10.

A 8. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 4% mellett 1184-ben VII. Lajos alatt, a második kereszties hadjárat alkalmával. $4\frac{1}{2}\%$ mellett 1259-ben, IX. Lajos idejében. 5% mellett 1319-ben, X. Lajos alatt. **Földrajzi kérdés:** Bakabánya. **Történelmi kérdés:** Cook (Kuk) James, híres angol hajós. **Természetrzaji kérdés:** A pettyegtetett gálna. **Képrejtvény:** Ki magán nem tud segíteni, az másnak se adjon tanácsot.

Helyesen fejtették meg: Bleier Imre, Ascher Kálmán, Keresztessy Zsiga, Okolicsányi Pál, Podhrádszky Kálmán, Király Jenő, Kéler Tibor, Simácsér Károly, Havas Pál és Bandi, Paczauer Ervin, Rubner György, Labancz László, Tronner Rezső, Bogdán Ernő. **Baranyi György,** Seefranz Géza, Bohn István, Dragovics István, Weisz Ernő, Akosi Makoldi Győző, Betegh István, Borosnyay Oszkár, Rodowicz Vilmos, Techet Károly, Vágó Károly, Horváth Dezső, Puskás Levente, Kotschy Ferencz, Végh József, Puskás Jenő, Gyapai József, ifj. Izsák Gyula, Szabó Ferencz, ifj. Paksy József, Barla József, Zomoly József, Szeremley Császár Loránd, Géczy Géza, Erdei Vilmos, Szinnyei Merse Zsigmond, Nagy Károly, Ember István, Molnár Aladár, Soós Ignác, Beliczay Zoltán, Vadass Zoltán, Perbay Alajos, Hajós Rezső, Modrowich testvérek, Weiner Félix, Lőrincz Ferencz és Dezső, Freyler József, Strasser József, Hilberth Gusztáv, Benke Andor, Jung Sándor, Klein Géza, Barla Sz. József, Pick Béla, Spitzer Jakab, Strausz Andor, Dukász Jenő, Sebők Dezső, Téglás Géza, Pichler Sándor, Deutschländer V., Botka Andor, Teesz Lajos, Schwitzer Zoltán, Kekécs Kálmán, Schwarz Béla és S., Bartsch Sándor, Szekér Gábor, Novák János.

A jutalmul kitűzött könyvet, Várnai Sándornak «A francia rémuralom története» című művét **Baranyi György** előfizetőnk nyerte meg Marosvásárhelyen (Szentgyörgy-utca 17.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

R. S. A «Magyar diákok Párisban» című czikkely valóban szélesebb körökben figyelmet keltett. Lám ön már jó eleve készülődik hozzá: korrepetitorságot vállal, hogy pénzt gyűjtsön rá. Buzgón tanulja a francia nyelvtant. S ha már az utat gyalog szeretné megtenni, hát csatlakozhatik Erdei Károlyhoz, a világszáró debre-

zeni diákhöz. A mi a vándorfelolvasások tervét illeti, az bajosan válik be. Az írásművét várjuk. — **Denk Gusztáv,** Nagyszében. Magunk is szomorú szívvel olvastuk az intézetükben kiűzött sajnálatos ribilliót. Nincs más hátra, mint hogy az illető diákok töredelmes megbánással törekedjenek bocsánatot és engesztelést nyerni. Így talán helyre áll a régi rend. — **Zipser Aladár** Ungváron (Dombalja-utca 17.) képes levelezőlapot vált, de budapestieket nem viszonzoz. — **X. Y.** Budapest. Magánlevelet írunk. — **Freund Gy. igazgató,** Nagy-Bicske. Melegen ajánljuk Kisfaludy Károlytól «Mátyás diák»-ot és a «Pártütők»-et. Ez utóbbi vígjátékot nem régebben pompásan adták elő a brassói főgimnázium kis diákjai. Kiadóhivatalunk elküldi ezeket. — **Sch. Béla** és **S.** Az epigrammát is ketten írták? Amelyikük a hexametereket faragta, az meglehetősen költő; ám a pentameterek elzengője gyöngye legény. — **P. M.** Szarvas. Érdeklődéssel várjuk a «Captivi» előadásáról. Antik jelmezekben játszó? — **P. A.** A fordítás gyöngye. **P. . . r Rigó,** Bpest.

Hülsen.

Miért vagy hülsen?
Miért hagysz magamban?
Oly keserű az élet
Ily elhagyatottan.

Nem vagy tehát ember
Szívtelen állapot sem,
Mert ha szeretni tudna,
Az sem lenne hülsen.

Ha ember volna, ön sem gyötörne minket ilyen verssel. **Kéry József.** Dalából a nép nótáinak hangja cseng ki. Ki zenésítette meg? — **Weiland Károly,** Érsekújvár. Az «Írásbeli dolgozatok» 1000 témát foglal magában, sokat vázlatosan és egészen kidolgozva is. A kértett téma nincsen kidolgozva. — **Rácz Miklós,** Rózsahegy. A tudósításokat lapunk szerkesztőségéhez (IV. ker. Egyetem-utca 4. sz.) sziveskedjék intézni. — **Novák János,** Pécs. Három forintos havi részletekben. — **Jánossy Károly,** Sopron. Örömmel adunk hírt az ország legrégebbi önképzőkörének munkásságáról. Jár-e a «T. L.» a *Magyar Társasághoz*? — **Barla József,** Csurgó. A mi Kun Bélának nem azonos a mármaroszigeti jogakadémia dékánjával. Ez idő szerint a debreczeni jogászfűjség elnöke. — **Grünfeld Ferencz,** Nagykanizsa. 1. A gimnázium IV. osztályából lehet át lépni. Önkéntességi jog van. 2. A kértzett könyvek kiadóhivatalunknál kaphatók. — **Dobó Mihály.** Valóban nem tudjuk, mi a címe a *bír* «Tanulók Lapja»-nak. A bír fiúk aligha olvassák most azt, inkább az angolokat püffölik. — **Kovács Gyárfás,** Csiksomlyó és **Békey Ödön,** Marosvásárhely. Diákszólásait megkaptuk; fel fogjuk használni. — **Kardos Lajos.** «Az erdélyiek éneke, mikor Cristierna, Bátori Zsigmond elűzött hitvese Erdélyből távozott». Jól csengő Himfy-istrófiából buzdítás okából ideiktatjuk az utolsót:

Védőangyal volt Erdélyben,
Bár idegen országa;
Mindenkihez nyájasan szólt
Vidámító orezája.
Boldogítani hű szolgáját
Volt óhaja keblének;
Nem is tudott olyat kérni,
Mit ezren ne tennének.
Most bármit mond, elmegy végkép,
Honnan eljött, honába lép;
De szívekben él neve,
Jóságával véste be.

Kéler Tibor Késmárk. A «Magyar diákok Párisban» czikk önnel együtt sok ifjút megörvendeztetett, a mint azt a szerkesztőséghez jött sok levél bizonyítja. Nem lehetetlen, hogy az eszmének fogantatja les. — **Az ősz és a diák.** Kiméltelen ifjú! A sok ősi vers időnek előtte megöszít bennünket. — **Sz. F.** Bizza csak ránk a tudósításoknak miként való felhasználását.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

IFJÚSÁGI IRODALMUNK.

(*) Minden karácsony meghozza az ifjuság számára készült könyveket. Ezek a könyvek pedig hol jók s csakugyan az ifjuság kezébe valók, hol pedig nem jók, mert sem az erkölcs fejlesztésére nem hatnak, sem pedig az iskolai oktatást nem egészítik ki.

Ma, a mikor a sok író, hivatásos és nem hivatásos, sokat termel, rendkívül meg kell válogatnunk, hogy mit adjunk az ifjuság kezébe. Nem elég, hogy azon a könyvön azt olvassuk, hogy «az ifjuság számára», vagy «ifjusági elbeszélés», hanem azt alaposan meg is kell olvasnunk, s ha megfelel, csak úgy adni a diák-nép kezébe.

Az ifjusági könyvtárak — leszámítva azokat a könyveket, melyek felsőbb helyről jött ajánlat folytán megbízhatók — legtöbbször a hirdetések után ismert ajánlatos címek után vásárolnak könyveket, — gyakran haszon nélkülüket. Ha már egyszer megvan a könyv, hiába olvassa el a vezető tanár, s ha sarokba veti is, a pénzt már kidobták érte, tehát károsodtak. Akárhányszor meg nincs is ideje a teendővel amúgy is agyon halmozott tanárnak még ifjusági munkákat is olvasni. Így aztán megtörténik, hogy silány fércmunkák kerülnek a könyvtárba, nem ritkán drága pénzen.

Tudomásom van arról, hogy Mihály Imrének éppen nem diákoknak való kalandos történetekkel ékeskedő könyvét néhány könyvtár megszerezte. Nyugodtan tette, mert egyik előkelő napilapunk annak idején külön tárczacikkben ugyancsak megdicsérte.

Mi is elolvastuk ezt a könyvet, és nemcsak hogy nem ajánlhatjuk, hanem merényletnek tartjuk az ifjuság jó erkölcsé ellen, s éppen azért kiküszöbölendők itéljük onnan, a hova véletlenül beférközött.

Honnan tudhatja a könyvet vásárló szülő, tanár vagy diák, hogy milyen és melyik könyv éri meg igazán az érte kiadott pénzt? A napilapok nem foglalkoznak könyvtárbírálattal, a hivatásos kritikai lapoknak a komoly tudományos irodalmat ellenőrizni is alig van elég terenumuk, ifjusági olvasmány csak elvéve kerül bírál'at alá. Ezt sem az olvassa, a kinek éppen szüksége volna rá: a szülő, meg a diák.

Azért, az elmondottak alapján bárki beláthatja, hogy míg egyfelől igen is szükséges a diák-népet tájékoztatni a felől, hogy mi jelent meg, a mi neki való, másfelől az is bizonyos, hogy ezt annak az ifjusági lapnak kötelessége cselekedni, a mely szorosan össze van forrva a középiskolai tanítással. A mi lapunk programjából ez nem is hiányzik, meg is tesszük, hogy a beküldött könyvekről elfogulatlan kritikát mondunk.

Hogy nem számolhatunk be az ifjusági olvasmányok minden termékéről, annak az az oka, hogy *egyés kiadók vagy nem akarnak könyveikről kritikát, vagy félnek a kritikától* s ezért okosabbnak tartják velünk nem közölni, hanem kritika nélkül terjeszteni kiadványaikat. S azt hiszik, mi rövidülünk meg! Pedig maguknak, meg a magyar ifjusági irodalomnak okoznak kárt.

KÜLÖNÖS VÉGRENDELET.

Verne Gyula regénye.

11

Egyedül jogositott magyar fordítás.

Tommy bölintott a fejével, szemei csillogtak, s vakító fehér fogai megvillantak, s boldog volt abban a reményben, hogy egyszer majd megveszi őt a gazdája... A ködös, borongós ég csatornái ezenközben megnyitak és hullott a zápor, az esőcseppek verdesték, kopogtatták a vasúti kocsinak az ablakát, a vonat pedig zakatolt, dübörgött tovább. A nagyobb állomásokon néhány percre megállott, aztán éles fütytyel jelezte, hogy megint elindul.

Max Réalt szörnyen elkedvetlenítette ez az idő. Az ember nem tehetett egyebet, mint aludt. Tommy lelkiismeretes buzgósággal meg is cselekedte.

Este felé elállott az eső, a felhők szétfoszladoztak, s nyugat felől a búcsúzó nap vörösvörös fényvel öntötte el a környéket. A fiatal festő ebben sem gyönyörködhetett sokáig, mert az esti szürkület szürke fátyola reá borult a tájakra. Így aztán ő is behunyta a szemét és nagyot aludt.

Másnap reggel aztán szemrehányást tett magának, hogy miért aludta el az időt, miért mulasztotta el megnézni a sok érdekes dolgot. Így például a folyók királyát, a Mississippit is megláthatta volna s még egynehány jelentékeny várost. Csak hogy késő bánat eb gondolat. A vonat sebesen röptette át Jowa síkságán. A főváros, Jowa City távol volt a vasútvonaltól, s így nem láthatott belőle Max Réal semmit.

A nap épen akkor búj fel, mikor a vonat Council-Bluff-ban megállott, mely az Egyesült-Államok határán van, legfeljebb háromezer méter választja el Omahától, Nebraska virágzó fővárosától.

— Szálljunk le! — mondá Max Réal.

— Megérkeztünk? — kérde Tommy álmos szemét dörzsölgetve.

— Az ember mindig megérkezik valahova, mikor útban van.

A gőzhajó csak délelőtt tíz órákor szokott indulni, ők pedig hat órákor szállottak le a vonatról. Teljes négy óra állott tehát rendelkezésükre. Ez az idő alig volt elég arra, hogy Council-Bluff városát, a mely a Missouri balpartján állott, megnézzék.

Az ég kiderült, s meleg sugara vakító fehérén hullottak a havas házfedelekre, mert a télnek még nem volt egészen vége. A fiatal festő a hosszú és szerfelett unalmas vasúti utazás után kétszeresen élvezte a friss levegőt és a napfényt.

Avasúti állomásnál nem várt reá senki, mert Max Réal mindenütt kerülte a feltűnést, a mit pedig Urrican kapitány, Kymbale és Crabbe idomítója, Milner bizonyára nem tettek volna meg. A mily észrevétlenül szökött meg Chicagóból, épen olyan észrevétlenül érkezett meg Omahába.

Egy kisebb fajta koresmába tért be, s ott inasával jóízűen megreggelizett, aztán végig esatangolt

a város nyilegyenes utcáin. Tíz óra előtt tíz perccel már a hajóállomásnál volt, megváltotta a két jegyet.

A Dean Richmond nevű gőzös már útra készen várta. A kürtön vastag, fekete füst tódult ki, s a matrózok minden perczben várták a kapitány parancsát. Ez a gőzhajó egy nap alatt eljut Kansasba.

A fiatal festő és Tommy a fedélzetre másztak fel s az egyik padra telepedtek. Bezzeg lett volna riadalom az utasok között, ha megtudták volna, hogy a «Hypperbone-match» egyik játszója ott van közöttük; no de Max Réal féltékenyen megőrizte titkát, Tommy pedig nem volt feleségő természetű.

Pont tíz órákor elindult a hajó.

A délután folyamán Max Réal egy-két vázlatot készített a Missouri partvidékének szebb pontjairól, míglen a sötétség beállott, s éjfél tájban Kansasba érkeztek.

Még tizenkét napja maradt arra, hogy Fort Rileybe menjen, abba a városkába, hova majd Thornrock sürgönyözni fog.

Max Réal itt is egy harmadrangú vendégfogadót választott, s pompásan aludt a huszonnégy órai vasúti zakatolás és tizennégy órai hajózóeskölés után. Másnap a Kansas folyó két partján egyik ikervárost nézegette meg, melyek közül az egyik Kansas állam területéhez, a másik Missouri államhoz tartozik. Az utóbbi sokkal nagyobb, mint az előbbi, mintegy százharmincezer lakója van, holott az előbbinek csak harmincezrezezer. Ha egy állam területén volnának, bizonyára csak egy városnak tekintené mindenki.

Max Réal úgy a Kansasbeli Kansas, valamint a Missouribeli Kansas megtekintésére nem szánt huszonnégy óránál több időt. Mindenben hasonlítanak egymáshoz, mint jóra való ikrekhez illik, a ki az egyiket megnézi, bizvást elmondhatja, hogy a másikat is látta.

Május 4-dikén reggel vasútra ült, de azzal az elhatározással, hogy útközben ott száll ki, a hol neki tetszik, s ide-oda elnézeget, gyalogszerrel kirándul, s elő-előveszi az esetét, ha valami megfestésre méltót lát. Kansas siksa nem egyhangú, a fiatal festő gyönyörködött az üde gypszyenyegekben, a mely főleg a Kansas folyó partvidékén tavasszal millió meg millió virággal van behintve. Egyik-másik állomásnál kiszállott, s míg a legközelebbi vonat megérkezett, néhány órai tartózkodása alatt körülnézett. Végre május 13-dikán délután Topekában állapodott meg.

Topeka Kansasnak a székvárosa. A topekaiak várva-várták már a híres vendéget, mert tudták, hogy a ki Fort Rileybe igyekszik, az semmiképen sem kerülheti el Topekát. Arra azonban nem gondoltak, hogy Max Réal lehet a nevezetes ember, s így a festő másnap szerencsésen megszökhett a kíváncsiak elől. Most már Fort Riley volt a cél. Ez a város a Smoky Hill és a Republican folyók torkolatánál fekszik.

Max Réal és Tommy délután érkeztek meg az

utolsó előtti állomásra. Itt kapta magát a fiatal festő és leszállott. Néhány órai út választotta csak el Fort Riley-től, s ezt az utat gyalog akarta megtenni.

A vidék gyönyörű volt, s a fiatal festőt annyira elragadta, hogy a csábításnak nem állhatott ellen.

Gyalog indult a virágos mezőn Fort Riley felé. A folyóparton kiválasztott egy szép fekvésű pontot, előkészítette a festőszereit és elkezdett pingálni.

Annyira belemerült a munkájába, hogy se nem látott, se nem hallott semmit. Pedig kelet felől dübörgés hallatszott.

Tommy, a ki néhány száz lépésnyire esatangolt a mezőn, egyszer csak lélekszakadva oda rohan a gazdájához:

— Uram! . . .

Uram!

Max Réal meg sem mozdult, nem is hallotta.

— Uram! — kiáltott fel izgatottan Tommy, s kezével érintette gazdájának a vállát.

— Mit akarsz, fiú?

— Nem hallja?

Valóban süketnek kellett volna lennie, ha nem hallotta volna azt a földrengető dübörgést, mely mind közelebről hallatszott. Sietve összerakosgatta holmijait s egy halomra sietett fel. Onnan aztán láthatáa dübörgés okát.

Óriási porfelhő kavargott a levegőben, egy ménes közeledett roppant gyorsan. Mintegy háromezer lóbol és öszvérből állott a ménes, mely gazdátlanul, vadon élt e vidéken. A számtalan kerékpár, önmagától működő kocsik, melyeknek kitalálásában az amerikaiak esze örökösen fára, ez időszertint a lovakat és öszvéreket annyira fölszeregekké tették, hogy ime vadon barangolnak a síkon, s elpusztítanak minden vetést, melyet útjukban találnak.

Max Réal intett inasának és elkezdett futni. Nyil-

vánvaló, ha ott maradnak, végük van, mert a neki vadult ménes összetiporta volna mindkettejüket. Szerencsére egy terebélyes fára bukkantak, s nyomban felmásztak arra, ott aztán biztonságban voltak, s megvárták míg a ménes eliramodik.

Ekkor délután öt óra volt.

Ugyancsak kellett a lábukat szedniök, hogy beérkezzenek Fort Relyebe. Épen nyolcztat ütött az óra, mikor a Jackson Hotel-be érkeztek.

Másnap reggel — május 15-ikén — Max Réal elment a táviróhivatalba, s megkérdezte, hogy nem érkezett-e a czimére távirat Chicagóból.

— Mi a neve?

— Max Réal.

— A chicagói Max Réal?

— Az.

— Az «Amerikai Egyesült-Államok Nemes Lúd-Játék»-ának egyik játszója?

— Természetesen.

Nosza volt erre riadalom a városban. Néhány percz elég volt arra, hogy mindenki megtudja. Míg a vendégfogadóba visszakerült, ezer hip és hurrah reszkettette meg a file dobját.

Vége volt az «ismeretlenség» boldog tudatának.

VIII. FEJEZET.

Crabbét körüljárta viszi Milner.

Öt meg hat az tizenegy, vagyis

Texas: ez jutott osztályrészéül annak a tömerek hús- és szontömeknek, melyet Crabbe néven ismernek olvasóink.

Texasnagyon messzire van Illinoistól, közvetlen Mexico szomszédságában, az Egyesült-Államok délnyugati szögletében. Csak 1835 óta tartozik az Egyesült-Államokhoz, midőn Huston tábornok megverte Santa-Anna tábornokot. Chicagóból kétféle közlekedési út vitt Texasba: vagy Sant-Louison át gőzhajó a Mississippin egészen Nouvelle-Orléans-ig, vagy vasúton megy a következő államokon keresztül: Illinois, Louisiana, Tennessee, Mississippi.

FIGYELMESEN VIZSGÁLTA AZ «ÚJABB ADAT»-OT.

Milner a vasutat választotta, tekintettel Crabbe óriási súlyára.

Midőn a hivatalos koczkatetés az Auditorium színpadján megtörtént, s a közjegyző az eredményt kihirdette, a *Freie Presse* egyik munkatársa kérdé Milnertől:

— Mikor utaznak?

— Ma este.

— Rendben van a podgyásza?

Milner felelé:

— Az én podgyászm: Crabbe. Tele van, bezártam, leszíjaztam, még csak az van hátra, hogy kiszálltassam az állomásra.

— Hát ő mit szól a dologhoz?

— Semmit. Ha majd a hatodik ebéd-vékáját bekebelezi, útra kelünk. Feladnám őt gyorsárúként, de attól tartok, hogy valami baja esik.

— Nekem valami azt sűgja — mondá az újságíró — hogy Crabbét üti meg a szerenese a játékban...

— Én is azt hiszem.

— Szerencsés utat!

— Köszönöm.

Az idomitonak esze ágában sem volt, hogy rejtőzzék a kíváncsiak elöl, sőt ellenkezőleg, üzleti érdek parancsolta, hogy minél többen lássák a verseny-hóst, a «felülmúlhatatlan boxolót». Ilyen testbéli szörnyeteget nehéz is lett volna véka alá rejteni. A vasúti állomáson irtózatoss tömeg nyüzsgött, Crabbe a közérdeklődés tárgyává lett. A gőzmozdony szinte nyögött, midőn a vonatot, melyen Crabbe ült, nagy nehezen elindította.

Másnap reggel Kentuckyban voltak.

Crabbe nem volt kíváncsi sem az egyes városokra, melyek mellett elhaladtak, sem a vidékekre, sem az emberekre. Nashville-ben sem szállt le, hogy megnézzék a híres csatateret, sem Memphis, ez az egyiptomi névre keresztelt jelentékeny város nem vonzotta őt, pedig a Mississippi balpartján ennél nagyobb várost aligha találta.

Épen ily határtalan közömbösség fogta el Crabbét, midőn Mississippi állam rónáin röpitette keresztül a gőzparipa.

Jaksonban, az állam székvárosában egy óráig állott a vonat. Több ezer főnyi tömeg várta a kiváló utazókat. Köztük volt az érdekes Kil Kirney is, a kit főleg tudományos érdek hozott ki. Ő ugyanis az ó-, közép- és újkor *óriásainak* statisztikai kimutatásával foglalkozott. Hóna alatt egy esomó irást tartva, roppant figyelmesen vizsgálta az «újabb adat»-ot, s nem mulaszthatá el, hogy megjegyzéseit tömören össze ne foglalja úgy, a mint következik:

— Uraim, a történelmi tanulmányok nyomán, melyekkel én a «gigantográfia» gyarapításán immár évek hosszú sora óta foglalkozom, van szerencsém önöknek tudomására hozni, hogy a XVII. század óriásai között egy bizonyos *Parson Walter* tűnt ki, 2 méter 27 centiméter magas volt. A XVIII. században a lipesei *Müller* 2 méter 40 centiméter, az angol *Burnsfield* 2 méter 35 centiméter, az irlandi *Magrath* 2 méter 30 centi-

méter, az ugyancsak irlandi *O'Brien* 2 méter 35 centiméter, s a spanyol *Élacegin* 2 méter 55 centiméter. A XIX. században a görög *Auwaneb* 2 méter 33 centiméter, az angol norfolki *Hales* 2 méter 40 centiméter, a német *Marianne* 2 méter 45 centiméter, a khinai *Chang* 2 méter 55 centiméter. A mennyire azonban szemmértékem megbízható, sajnálattal kell konstatálnom, hogy e tiszteletreméltó Crabbe sarkától a feje búbjáig csak 2 méter és 30 centiméter...

— Mit tehetek én róla — vágott közbe Milner kesernyész hangon — nem tudom őt jobban megnyújtani...

— Bizonyára nem — jegyzé meg Kil Kirney — s valóban ezt én nem is kívánhatom, de tény, hogy az eddig szereplő óriásoknál alacsonyabb...

— Tom — mondá Milner az óriáshoz — csapj egyet az öklöddel ennek az úrnak a hasára, hogy mérje meg az ökölerőképeségedet is!

Kil Kirney még a statisztika érdekében sem volt hajlandó illetően módon szerezni adatokat és komoly, tudóshoz illő méltósággal elvonult a veszedelmes szintérről.

Crabbe ügyet sem vetett a báméskodókra, a fülét sem mozgatta meg, mikor az egetverő hurrahk felhangzottak.

Nouvelle Orleans-ba május 5-dikén érkeztek meg. E szerint tizenhárom nap volt még hátra a határidőig, mikor *Austin*-ba, Texas fővárosába okvetlenül meg kellett érkezniök. (Folyt. köv.)

KOMÉDIÁS PALKÓ.

Idegen elbeszélés nyomán írta Gaal Mózes.

Illusztrálta Neogrády Antal.

X. FEJEZET.

Az új élet.

A rákövetkező héten már otthon voltam. Az öreg Ferencztől átvettem az üzlet vezetését, s buzgóan hozzá fogtam annak rendezéséhez.

A hátsó két udvari szobát kimeszeltettem, a butorokat beállítottam, hogy ha majd Lizikák megérkeznek, készen találjanak mindent.

Nem szólottam senkinek, hogy miért teszem, hogy kiket várok.

A második hét végén, szombat délután, az öreg Ferencz beszalad a műhelybe, s kiáltja:

— Csilingelést hallok, mester, jönnek, jönnek!

És csakugyan a főutezán végig poroszkált a kis pejko, vigan rázta a csengettyűt, s a kétkerekű kocsit behajtott az én udvaromba. Az apó szemei csillogtak, mikor megölelt és mondá:

— Itt volnánk, fiaeskm, itt volnánk, ha szivesen fogadsz!

Erzsi mosolygott is, sirt is, hol reám nézett, hol az édes apjára.

A kis kétkerekű kocsit mindjárt harmadnap eladtam, hogy az öregnek még csak eszébe se juthasson, hogy egy szép nap ismét elinduljon országjáró vándorútjára.

Vasárnap, már tudniillik egy héttel a megérkezésük után, megtartottuk az esküvőt. Nem csináltunk semmi ezeremóniát. Mindössze egy-két jó emberem volt ott, hogy tanuk legyenek, azontúl nem törődünk a világgal. Az sem tartozott nekünk semmivel, mi sem tartozunk neki semmivel.

Másnap az apó bejött hozzánk nagy-titokzatos arezczal, de ragyogó szemekkel, s letett az asztalra kétjókora zacskót.

Csodálkozva néztem reá, hogy ugyan mit akart hat.

— Nézd, Pali, ezekben a zacskókban huszonnyolc évi fardozásomnak a gyümölcse van. Ebben a nagyobbban kuporgattam össze az ezüst huszasokat, ebben a kisebbikben az arany-pénzt. Nincsen sok, de valamieske is jobb, mint a semmi. Te, fiam, sohasem kérdezted, hogy gazdagok vagyunk-e vagy szegények. Nesze, tedd el, s vegyétek hasznát... Ennél még több és nagyobb legyen az Isten áldása!...

Nekem eszembe jutott, hogy édes apám valamikor dicsérte a komédiások takarékoságát, s beszélt arról, hogy okosan cselekszenek, ha öreg napjaikra gondolnak.

Mikor a pénzt elvettem az öregtől, jól tudtam, hogy egész vagyunkáját ide adta, s tudtam azt is, hogy minő szent kötelesség vár reám; éreztem

azt is, hogy meg fogom őt becsülni, a minthogy megbecsültem volna akkor is, ha szegényül jött volna hozzánk.

Az öreg nem tudott tétlenül élni. Elővette a faragó bicskáját, leült a műhelybe, s munkát kért. Reggeltől estig fűrt-faragott, s rövid idő alatt úgy összebarátkozott Ferenczcel, mintha édes testvérek lettek volna.

A bábszínházat a bábokkal és összes felszereléseivel együtt felvittem a padlásra. Az öreg sajnálta a bábokat, hol az egyiket, hol a másikat lopta le onnan, s a kis szobáját egészen benépesítette velök. Igazgatta, rendezte, öltöztette, mintha előadásra készült volna. Vasárnaponként az öreg Ferencz a kurtaszárú pipájából szippantva amaró füstököt, elüldögélt órák hosszáig a barátja mellett, s kimondhatatlan áhitattal hallgatta sorjában a tisztességtelű bábok életének változatos történetét.

A két vén gyerek még ezzel sem elégedett meg.

Ferencz szeretete volna látni, mint játszanak a

bábok, s hol az egyik, hol a másik darabból adtak elő jeleneteket.

Erzsi és én gyakran elnézegettük a két játszógyermeket az ablakon keresztül. Ne adj Isten, hogy minket észrevettek volna, úgy belemerültek a játékukba. Csak akkor riadtak fel, ha tapsolni kezdtünk.

Tavaszzsal az apó neki állott a kerti munkának. Virágmagokat ültetett el, gyomlálta a veteményes

FERENCZ HALLGATTA A BÁBOK ÉLETÉNEK TÖRTÉNETÉT.

tablát, s mikor a virágmagokból a szebbnél-szebb rózsák, szegfűvek, violák bujtak elő: micsoda öröme telt bennük a kertésznek. Vasárnap felvette az ünneplő ruháját, és az öreg Ferenczcel sétálgatott a kerti ösvényen.

Ferencznek vele együtt kellett a virágokban gyönyörködni, mert illendő dolog, hogy jó barátaink megoszszák velünk az örömeinket is.

A világ mende-mondájával, nem sokat törődve éldegéltünk nagyon boldogan és meglegedetten.

A városban három-négy hétig rágódtak azon a koncezon, hogy Vagner Pál hazajött a vándorútjából s elvette a kétkerekű kocsis-komédiásnak a leányát. Hanem lassanként ez sem ment már újságszámba, beleúntak és szépen békét hagytak nekünk.

(Folyt. köv.)

SZOMBAT ESTE.

Leróttam a hétnek rámszabott robotját,
Leteszem a küzdés terhes, nyűgös botját.
Zaklatott elmémet elcsitítom lassan,
Hogy a testtel együtt őt is megnyugtassam.
Azután fejemet kezemre lehajtva,
Fáradt ajkam, uram, nevedet sohajtja,
Nevedet, a ki itt lebegsz körülöttem . . .
Bocsásd meg Istenem, a miket vétettem!

Szedtem az örömmel fakadó rózsáját,
Két szemem nevette hervadozó báját.
Mikor szakítottam, tövise rámtámadt,
Irigyen megszurta kezemet, orezámat.
Kiperdült egy csepp vér — könyüm is utána,
Tán valami zokszót is vettem a számba,
Tán káromoltam is szegényt, önfeledten . . .
Bocsásd meg Istenem, a miket vétettem!

Mikor úzött a vágy küzdő áradattal,
Talan nem törődtem az árva csapattal,
Mely egy jó szót, fillért imádsággal hálál,
Lesi a morzsákat urak asztalánál.
Talan panaszukra nem nyílt a fülem meg,
Elvakitott fénye csábos küzdelemnek, —
Tán gyarlóságomat egy perezre feledtem . . .
Bocsásd meg Istenem, a miket vétettem!

Talan a büszkeség, ez a lenge fátyol,
Leesalt a szerénység egyszerű útjáról,
Tán mellemet verve nagy szavakat szoltam,
Tán kicsinységemben nagyotmerő voltam.
Ó hisz annyit botlunk éltünk rögös útján!

Ha azokat mind, mindszámba szedni tudnám,
Hová tornyosúlna a vétek felettem? . . .
Bocsásd meg, óh uram, a miket vétettem!

S ha szívem szavára akaratom' hajtom,
Igazság zászlaját kezembe' ha tartom.
Igy az örök szépért nyíltan harezra szállva
Valóságnak tetszik sóvár lelkem álma, —
Ha azzal vetem meg nyugton siri ágyam,
Valamit csak tettem itt a föld porában.
Hogy Istent ismertem, imádtam, szerettem:
Megbocsátod, uram, a miket vétettem!

Oláh Gábor.

Vörösmarty Mihály ifjúsága.

A Tanulók Lapja számára.

Az ifjúkorban szerzett erős lelki benyomások, jellemvonások és érzések egész életünkben megmaradnak. Vörösmartynál is észleljük ezt; kiváló jellemvonásai ugyanazok maradnak mindvégig, első boldogtalanságának keserű emlékét sohasem veszti el, búskomorsága mindég árnyék gyanánt kíséri vidámságát.

Egészben 17 éves Vörösmarty, midőn már így szólal meg egyik költeményében:

Csak te szép reménység
Csak te légy velem,
Köss az ifjúságnak
Égi szárnyakat!

Mi indíthatta Vörösmartyt arra, hogy ily érzelmeket hangoztasson? Hisz még székesfehérvári deák, kinek még alig volt fogalma az élet nehéz küzdelmeiről és máris rémképnek tekinti jövőjét.

Midőn azt írja, hogy «köss az ifjúságnak égi szárnyakat», ezt kéri, hogy adjon az ifjúságának szerencsét, pedig éppen nem szerencse vagy nyugodalmas jövő várt reá, mert az égi szárnyakon valóban elszállt ifjúságának gondtalansága. Az ő tavasza nem derűs, tele volt az búval és fájó érzéssel. Küzdenie kellett a mindennapi kenyérért, mert midőn legjobban reászorult a szülői támaszra, atyja megbetegszik és nemsokára meghal.

99 éve múlt, hogy Vörösmarty született. A költői lelkű Csábi Anna volt édes anyja, kinek nemcsak cselekedetei, de érzelmei is legnemesebbek. Vörösmarty lyrája első akkordjaiban megcsendült költői vágyakat, az érzések mélységét édes anyjától örökölte. A kik még mint fiatal leánykát ismerték, mint Hunkár Antal, úgy emlékeznek meg

róla, hogy a fekete szemű, hollóhajú lányka, mindig ösmeretlen népdalokat énekelt és a meglévőbe újabb és újabb fordulatokat szőtt. De mikor anya lett, nem hallotta már többé senki sem dalait, mert csak kis fia bölesője fölött énekelt azokat. A kis Vörösmarty Mihály minden este édes anyja csengő dalai mellett aludt el. A boldog anyát később a gazdasszonyi kötelességei annyira elfoglalták, hogy többé nem foglalkozhatott dalaival.

Határtalan jósága nem volt oly múltó, mint költői hajlama. A vidék összes beteget hozza serglettek, a testi betegek orvossággal segített s a lelki betegek jószágos szavaival. Már kora reggel ott várták az úriház tornácán a beteget.

Megfordult azonban a koczka s ő is elszegényedett, akkor meg utolsó vagyonát, «Rózsás-kertjét», kedves imádságos könyvét is megkezeli a kéregető szegény szomszéd asszonynyal.

Fia meg is emlékszik ezen megható cselekedetéről és szép költeményében így jellemzi legszebben anyját e rövid soroskában:

«Ha neki van, másnak is jut.»

Vörösmarty nem pajos, hanem magába volt

és komolyságot atyjától örökölte, ki mindég gondolataiba merült. Ha itt-ott feloldotta nyelvét a bizalmas társaság, akkor megszólalt szíve hangja s kitérte bújást, hogy mily siralmas a haza sorsa.

Némelyek ósdinak jellemezhetnék, mert midőn fiai arra kérték, hogy szabasson nekik új divatú pantalon és kabátot, atyjuk azt felelte: mig én nálam vagytok, addig magyar ruhába fogtok járni, mert a ruha alatt szív lakik. Ezzel azt gondolta, hogy esetleg így lassan-lassan a változó ruhával érzésük is megváltozhatnék.

János az ő atyjától kevesebb erélyes gondolkodást és anyjától több vidámságot örökölt. Mihály ellenben atyja szigorú jellemét s édes

anyja költői természetét egyesítette már kora ifjúságában.

Midőn Székesfehérvárra jönnek, Mihály preceptoroskodással tölti el szabad óráit, pedig még ekkor nem szorult reá, János öcsese azonban folyton hanczurozott. A vakációkat rendszeresen otthon töltötték. Midőn első évben haza érkeztek, atyjok alig várhatta őket, már messziről eléjük kiáltott, de nem holmi dédelgetést, hanem e szavakat:

«Miska fiam, hányadik vagy?» és aztán: «Hát te János?» Mihály minden évben ugyanazt felelte «Első, atyám!» János eleinte 5. s azután 20. és 25-dik is lett.

Atyjuk azonban nem boszankodott sokat azon, hogy János nem tanult, azt hajtogatta, Mihály mindég megél a tudományából, Jánosból pedig jó gazda lehet.

A nyári vakációk alatt segítettek a gazdaságban, Mihály latin klasszikusával ment az aratásra, valamelyik falá ült s olvasgatótt, ha kifáradtak a munkások, nem buzdította őket, mint öcsese, mivel e miatt sűrűn czivakodott, hanem maga mellé ültette a parasztokat s elbeszélgetett velük, egy-egy jó adomást vagy ötletért jó falat

járt. Ezen jellemvonása egész életén át megmaradt. Midőn már koszorús költő volt, barátai közé sorolta Zoffesák asztalos-mestert és Szijj gépészt. Nem szerette a finnyás társaságot, hol sokat adtak az etiketre. Ha megjelent Fáy András mulatságán, ő távozott el legelőször. Nyáron sokszor kirándult, de ha a társaságban csak valakit is nem szivelt, akkor egyedül ballagott gondolataiban elmerülve.

János iskolai végeztével csakugyan gazda lett. Mihály Pestre jött, hogy tovább folytathassa tanulmányait. Anyagi gondjaihoz járult még azon tudat is, hogy anyja nehéz anyagi gondok között boldogtalan. Ő, kinek lelke a legkisebb megrázkódtatást annyira megfájlalta, hogy ne jaidult

VÖRÖSMARTY MIHÁLY. — Barabás vízfestménye 1849-ből.

volna fel akkor, midőn szeretett édes anyja szenvedett!

Mig anyja a szegények szívet gyógyította jóságos szavaival, addig fia őt vigasztalta. Nem akadt kívánsága, melyet megtagadott volna tőle, midőn később teljesen elszegényedett és szőllejébe kívánczolt vissza, a két idősebb testvér, Mihály és János véres verejtékük árán visszavásárolták azt.

Pesten már reá volt szorulva a házitanitóságra. Szerencséjére a Perczel-családhoz került, hol be is fejezte tanulmányait. A Perczel-család Bonyhádon, Tolnamegyében lakott s itt élvezhette a puszta életet, felvidult újra szívében az édes otthon emléke.

Sűrűn járt vadászni, de sohasem hozott haza vadat. Hogy is hozott volna, hisz a fegyvert le se vette válláról, hanem elmélyedve bebarangolta a füzeset és a bozótot, gondolataival azonban mindig messze otthonában járt.

Vörösmarty már híres költő volt, midőn egy hideg téli napon szedett-vedett, rongyos külsejű fiatal ember kopogtatott be hozzá, megmutatta neki költeményeit s arra kérte, keressen kiadót. Vörösmarty akkor visszaemlékezett hajdani ifjúkori nyomorára, megajándékozta ruhákkal s kiadót keresett neki. Ez a fiatal ember *Petőfi* volt. Négy napon át gyalogolt Debreczenből Pestre, eltökélve a végsőre, vagy talál kiadót s megmenekszik az éhségtől, vagy pedig megfagy az úton.

Mint minden ideálisan érző ifjúnál, úgy Vörösmartynál is korán fejlődött ki a plátói vonzalom érzése. Eleinte költött eszményhez írt, később már több név szerepel költeményeiben. De azon időtől kezdve, midőn szellemének figyelme csak Perczel Adéla irányul, ki költszetében mint Etelka szerepel, máshoz nem írt. Ha itt-ott más névvel találkozunk, mindég oda írja, hogy: valaki megbízásából. Így akarja saját maga előtt igazolni eljárását.

Midőn végleg elhagyja Perczelék házát, már befejeződik ifjúsága, mert már diplomás ember. Pesten való tartózkodása elhidegítette némiképp ifjúkori érzéseit, midőn azonban pár év múlva Bonyhádra megy, viszontlátja Perczel Adélt, ki még ekkor is úgy érzett, mint Vörösmarty, de rég tudta azt, hogy boldog sohasem lehet. Mikor férjhez ment, Vörösmarty boldogtalansága még inkább fokozódott. A viszontlátás újra felelevenítette a régi érzéseket, a lassan hegedő szív mély sebét újra föltepte.

Reményei már az első távozáskor szétfoszlottak. Búcsú költeményében áldja szép álmainak tárgyát. Ekkép hangzik búcsúzása:

Szép Etelka, halld utolszor.
A mit sóhajt e csekély sor:
Légy áldott, Isten veled!

Igy hervadott el ifjúságának legszebb érzése, szívének első fellángolása, így múlt el küzdelmes ifjúkora, mely azonban a férfi jellemét megédzette s költészetét rendkívül sok érzéssel és gondolattal gazdagította.

Leopold Andor.

A BECSÜLETES TOLVAJ.

Dosztojevszki elbeszélése.

Mikor még ezelőtt negyven évvel Kronstadtban nem volt gimnázium, édes atyám, ki elég tehetős ember volt, a szentpétervári intézetbe küldött, hogy ott végezzem tanulmányaimat. Nem díszes szem, de elég jól tanultam s volt egy igen jó tulajdonságom: a felebaráti szeretet. Erről s egy becsületes tolvajról (úgy-e furcsa?) mondom el nektek most egy meghatározó történetet.

A VIII-ik osztályba iratkoztam be és a berrai-közös alkalmával megismerkedtem egy szanalinasi külsejű iskolatársammal, egy VII-ik osztályossal. Beszélgetésbe elegyedtem vele. Nagy szomorkodva mondá el, hogy utolsó kopekjét is odaadta, csak hogy felvegyék. Itt nem ismer senkit sem, még szállásadója sincs. Özvegy anyja meghalt két hete és ő most itt áll gyámoltalanul.

Már látom, mint mosolyogsz kedves olvasóm és mint mondd magadban: «Együgyű történet! most már nincs más hátra, mint hogy ez az árva diák megfagyjon!» Ám ne neved előre. Sokat kellett még szegénynek szenvednie, míg elragadta a könyörtelen halál.

De térjünk vissza. Én kimentem az Otersentérre sétálni és új barátomat is magammal hívtam.

— Hogy hívnak?* — kértem tőle.

— Emeljan Iljitsnek.

— No Emeljanuska, ma vendégem leszel.

— Ó köszönöm! higgye el uram, hogy... hogy... Szegény nem bírt örömben beszélni. S ezalatt befordultunk a Mastakovits-utcába, hol lakásom volt.

Megebédeltünk s Emelje hálálkodva rebegte,

* Oroszországban szokás, hogy a felsőbb osztályos az alsóbb osztályost tegezi, míg az emezt magázza.

A végtelen birodalom helyett
Adának neki egy kis ketreczet!
Elvették szabadságát, mindenét
De nem vehették hős tekintetét.

Magát szülőföldjére képzei,
A melynek sivatagjait vele
Együtt zugá be a szamua szele.

A RAB OROSZLÁN. — VASTAGH GÉZA RAJZA.

Petőfi költeményeinek új díszkiadásából. (Kiadta az Athenaeum.)

hogy ha majd instruktor lesz, ő is meghív engemet vendégül.

— De most Ivanowics úr... még... még lakásom sincs... hadd legyek itt az... ez előszobában éjjel... csak éjjel!...

S Emelej hangosan felzokogott. Sirt nagyon sokáig. És higyjétek el, kedves olvasóim, mennyire szerettem volna én is sírni, de félttem, hogy szegény Emelejt, kit bátorítani akartam, csak jobban elkésésem.

— Maradj nálam, hisz úgy is van itt még hely a szobámban. Van valami holmid?

— Igen. A pedellusnál hagytam.

— Menj el érte. Én addig elmegyek a könyvkereskedőhöz. Este felé itthon leszek. Igyekezzelek, hogy te is itthon légy akkorára.

Én elsiettem, mert nem akartam Emelejt zavarba hozni. Úgy örült szegény ördög, hogy még.

Este csakugyan találkoztunk otthon és Emelej batyuját szekrényembe tette. Majd megvacsoráztunk s nyugalomra tértünk. Emelej ezalatt egy szót sem szólt.

Másnap elmentünk az iskolába, mert a tanítás már megkezdődött. Minden óra végén, a tíz percz alatt, megvártam Emelejt osztálya előtt s megkértem, hogy mint tetszik neki az iskola, meg

van-e elégedve tanáraival és sok más apróság felől tudakozódtam. Emelej röviden felelt. Búsult. Nem tudta édes anyját elfeledni!

Egy délután, a mint az egyik óráküzben az osztály előtt várom, csak nem jött ki. Már nyolez perez is elmúlt. Hát mi lehet vele, hogy még a tíz perez alatt sem mer kimozdulni. Kíváncsi voltam.

— Ordynow, légy szives, küldd ki Emeljan Iljitset.

— Nincs ide bent.

— Hát hol van? Hisz a folyosón sincs.

— Kikéredzkedett óra alatt; azt mondta, hogy nagyon fáj a feje. Sirt is szegény.

— Még most se jött vissza? Hát hová mehetett? Kértem Ordynowtól. De már ő nem válaszolhatott, mert a pedellus lecsengetett s mindnyájan tantermünkbe siettünk.

Roppant nyugtalan voltam Emelej miatt. Az előadásra vajmi keveset figyeltem, mert eszem mindig lakótársamon járt. Oly nehezen vártam a csengetést, de végre mégis megszólalt és én hazafelé igyekeztem.

Ordynow osztályom előtt várt Emelej könyveivel és megmutatta feladványait.

— Mit szolt a tanár úr Emelejről? — kértem Ordynowtól.

- Semmit.
- Beirta a hiányzók közé?
- Igen.
- Köszönöm. Isten veled!
- Szervusz, Ivanowics!

Otthon megkérdeztem gazdasszonyomat, hogy nem volt-e odahaza Emelej, de biz ő nem adhatott felvilágosítást, mert egész délután szomszédéknál volt.

Keresni nem indultam el, mert az úgy is hiába való lett volna. Majd csak haza jön. És haza is jött alkonyatkor, átázva-fázva.

— Jó napot, Ivanowics úr!

— Adj Isten, Emelej! Hol voltál ily sokáig? Mért mentél el az előadásról? Te, ez nem szép dolog! Meg ne történjék máskor, intém atyailag. Most pedig egyél s meséld el, mi bajod volt.

— Nem fáj nekem a fejem, hanem . . . a szívem . . . úgy fáj és . . . és nem tudtam tovább tűrni, . . . kimentem édes anyám . . . sírjához . . . Ott voltam mostanáig és . . . Emelej ismét hangos sírásban tört ki. Alig bírtam lecsillapítani a szegény ördögöt.

— Emelej, hallgass reám! Édes anyád jó asszony volt, ki azt akarta, hogy egyetlen fia, te, ha ő elköltözik az élők sorából, boldog legyen. És nézd kedves Emelej, te nálam fogsz lakni, nálam fogsz enni, tudod, úgy leszünk, mint a testvérek. S akkor édes anyád kívánsága teljesülésbe megy. De azt ne tedd többé, hogy ily időben kimenj a boldogult sírjához, mert akkor kívánsága nem fog beteljesedni. Hisz oly könnyen megfázhatol s aztán . . . Kérlek, fogadd meg tanácsomat!

Emelej igenlőleg bólintott fejével.

— Hát most utoljára kérlek, vedd szívedre figyelmeztetésemet. Ha még egyszer későn jössz, büntetésből nem alszol szobámban!

Két napig Emelej kibirta a nélkül, hogy sirt, vagy a temetőbe ment volna. De a harmadik napon ismét eltűnt. Várok, várok, de nem jön. Az igazat megvallva, aggódni kezdtem és sajnáltam is szegény fiút. Még utóvégre megfagy. Az éj beáll s még sines itthon. Reggel az előszobában aludt, fejét a küszöbre tette s egész dermedt volt a nagy hidegtől.

— Jó reggelt, Emelej! Hát te hogy kerülsz ide?

— A minap megharagudott rám Ivanowics úr s azzal fenyegetett, hogy az előszobában fogok aludni, ha nem leszek itthon idejekorán, s azért inkább mindjárt ide feküdtem le.

— Úgy látom, nincs jobb dolgod, mint az előszobát őrizni!

Forrott bennem a méreg.

— Te szerencsétlen teremtés, — rivaltam reá — hát mért nem tanulatsz előre, ha nincs leezkőtek! Hisz úgy is van elég szabad időd!

S mit gondoltok, mit csinál Emelej? Előveszi fizikáját és megtanul belőle három levelet. Azután ismét keserves sírásban tör ki.

Ezalatt felöltöztem és elmentem az éjjeli misére. A mint hazatértem, Emelej az ablak előtt ült el-mélyedve, fáradtan. Ismét elment valahová. De én ezúttal nem kérdeztem meg, úgys sejtettem, hogy a temetőben volt. Másnap ünnepre keresni kezdtem új nadrágom . . . De nincs sehol sem. Mindent felfogatok és dühömben szegény gazdasszonyomat gyanúsítom, hogy ő tulajdonította el holmimat.

— Hát minek nekem az ifjú nadrágja? Nem használhatom azt úgyse, — méltatlankodott az öreg.

— Nem volt itt valaki, míg én elmentem hazulról?

— Nem. Senki. Egyedül ültem itthon. Emeljan híjts elment, meg újra visszajött. Itt ül. Kérdezzé ki őt.

— Nem raktad véletlenségből holmid közé az ünneplő ruhám nadrágját?

— Azt én nem is láttam, Ivanowics úr. Nem én! Valóban.

Ismét keresgélni kezdtem és csak nem találok meg! Emelej pedig még mindig az ablak mellett ül. Hirtelen ránézek s ő szemét lesütve így szól:

— Nem, Ivanowics úr, a nadrágot én . . . talán azt gondolja, hogy . . . de én nem vettem el.

— No hát akkor a jó Isten a megmondhatója, hogy hová lett!

A mint elhallgattunk e különös történetről, felálltam és az ablakhoz közeledtem; majd meggyújtottam a lámpát és tanuláshoz fogtam. Megcsináltam az algebra-példámat és Emelejt kikérdeztem a történelemből. Igen nyugtalanul viselkedett. Kíváncsi voltam, mi következik majd ezután. Emelej az ágy alá mászott.

— Mit csinálsz, Emelej?

— Keresem a nadrágot. Hát ha itt van. Tüvé teszem érte a szobát. Majd meg lesz akkor!

Emelej sokáig maradt az ágy alatt, míg végre előmászott. Olyan fehér volt, akár a fal. Felegyenesedett és mellém ült.

— Nem Ivanowics úr, — kezdé ismét — az ön nadrágját én nem loptam el. S ezalatt egész testében megrázkódott. Hangja reszketett.

— Akkor bocsáss meg, — mondtam neki — hogy gyanúsítottalak. Meg leszünk mi a nadrág nélkül is.

Nyugodtan meghallgatott Emelej és megint

A szomszédban valami lakzi volt
Előbe hoztak ételt és italt:
És im az étel és bor mellett
És a zenének hanginál
Papot, csapot mindent felejtett
Csokonai Vitéz Mihály.

CSOKONAI. — HEGEDŰS LÁSZLÓ RAJZA.

Petőfi költeményeinek új díszkiadásából. (Kiadta az Athenaeum.)

mellém ült. Egész este nem mozdult helyéről. Később lefeküdtem és ő még mindig nem hagyta el helyét. Reggel a padlón hevert vékony köpönyegén — annyira megalázva érezte magát, hogy még az ágyba sem mert feküdni. Ez nap ismét nem volt otthon.

Egy napon, a mint délután az iskolából hazatértünk, Emelej a szokottnál jobban sirt.

— Mi baj, Emelej?

— Instrktor szeretnék lenni; már megkértem Hlomidriow tanár urat, hogy legyen szíves és adjon nekem egy tanítványt; ő megígérte, hogy utána néz majd. De oly soká! Ha kifizet a tanítványom, minden tartozásomat le fogom róni. Tudom én azt, hogy terhére vagyok önnek.

— Hagyjuk ezt, Emelej! Ha valami jogtalanság történt veled, akkor feledd el.

— Talán még mindig azt gondolja Ivanowics úr. . . de én nem vettem el a nadrágját. Különbben is már megbocsát . . . de . . . de én önnel nem lakom tovább.

— Hát ki üz el?

— Nem illik, hogy önnel lakjam, inkább elmegyek. Ön nem olyan már irányomban, mint a milyen eddigelé volt.

S Emelej csakugyan elment. Vártam egy napig, de nem jött; nem jött a második napon sem, sem a harmadikon. Már félni kezdtem. Mit volt mit tenni, kimentem a temetőbe, hát ha ismét anyja sírjánál van?

— Ép két órával ezelőtt távozott el innét — világosított fel a temető-őr — és meghagyta, hogy hozzam rendbe az 1278-as számú sirt.

Szegény asszony! Még sírköve sines. Egy pusztaszám jelöli nyugvóhelyét, hogy megtalálják azok, kik lelki üdvéért akarnak hantjai fölött imádkozni.

Haza mentem és még jobban aggódva néztem a következő nap elé. És csodák-csodája, az ötödik napon, ép ünnep volt, hajnalban nyílik az ajtó s belép Emelej. Arca egész kék volt, haja borzas, mintha az utczán hált volna. Jó reggelt kívánt és leült a ládámra.

— Emeljanuska, úgy örülök, hogy visszajöttél, kezdém a beszélgetést. Ettől már?

— Igen, Ivanowics úr.

— Valóban? Itt van egy kis fözelék meg hús, tegnapi maradt meg. Egyél Emelej!

Emelej mohón kapott az étel után, úgy látszik, reg nem evett. Villájára egy darab húst szúrt és kis szünet után azt szájához viszi. Keze reszket. De a következő pillanatban leteszi a villát.

— Nos, Emeljanuska?

— Nem én . . . Ivanowics úr . . . én nem . . . eszem többé önnél.

— Egyáltalán nem? Vagy csak ma, mert bőjt nap van?

Nem felelt. Komoran nézett maga elé és lankadó fejét karjára támasztá.

— Emelej, mi bajod? Talán beteg vagy?

— Igen, rosszul érzem magamat.

Ágyba fektettem. Feje forró volt. Éjjelre állapota még aggasztóbb lett. Készítettem neki egy kis tjurját.*

— Edd meg ezt Emelej, ez majd használnék.

Tagadólag integetett.

— Nem, ma inkább nem ebédelek.

Teát főztem számára. Gazdasszonyunkat is talpra állítottam, de Emelej sora csak nem fordult jobbra. A harmadik reggelen az orvoshoz mentem s ez a mint meglátta Emelejt, szomorúan nyilatkozott szegényről:

— Hm, hm, itt nagy baj van; kár volt értem küldeni, úgy sem használ már itt semmiféle orvosság. Különbén egy port azért be lehet adni.

De én nem vettem meg a port, mert láttam, hogy az orvos csak olyan immel-ámmal rendelte meg azt. Ezalatt elérkezett az ötödik nap. Emelej halálán volt. Én az ablaknál dolgoztam latin preparatiómon, az öreg néni pedig jól befűtött. Mindnyájan hallgattunk. Már reggel óta észrevettem, hogy Emelej mondani akar valamit, de még sem merte tudtomra adni titkát. Oly kínosan nézett rám szegény és le nem vette volna rólam tekintetét. De a mint észreveszi, hogy ránéznek, becsukja szemét.

— Ivanowics úr . . .

— Mit kívánsz, Emeljanuska?

— Ivanowics úr, mit gondol, mennyit adnának köpönyegemre a zálogházban?

— Hát biz én azt nem tudom, de három rubelt

* Az oroszoknál általánosan használt háziszér; különösen főfájás ellen alkalmazzák.

csak kapsz rá talán. — Pedig ahogy kapott volna annyit szegény. Nem ért az többet néhány kopeknél, de vigasztalni akartam.

— Igen, három rubel; annyit gondoltam én is.

— Azt az árat bátran megkövetelheted érte — biztatám őt.

Kis idő múlva magához hívott Emelej.

— Adj el köpönyegemet — szölt. Halálom után a nélkül is meglehetek. Beccses egy holmi. Önnek adom a pénzt . . . a miért önnél laktam . . .

Nem ellenkeztem vele, mert láttam, hogy rosszul esnek neki.

Már a halálfélelem fogja el. Ismét csendben vagyunk mindnyájan. Így múlik el majdnem egy óra. Tekintetünk megint találkozik s Emelej behünyja szemét.

— Nem iszol egy kis vizet?

— Kérek, Ivanowics úr!

Odanyújtottam neki a poharat. Fenékgig üritette.

— Köszönöm. — mondá egész halkán.

— Kell még valami?

— Nem. De nekem még . . .

— Mi?

— A nadrágot . . . igen . . . én vettem el . . . eladtam . . . s a pénzen . . . anyám sírját díszítettem fel és . . .

— Isten majd megbocsájt neked. — Lélekzetem elakadt és könyezni kezdtem.

— Ivanowics úr . . .

Emelej mondani akar valamit; ajkai még mozgognak; felemelkednek, de nem bír már. Hirtelen vérvörös lesz . . . oly különösen néz rám . . . majd elhalványodik, mindjobban-jobban . . . még egy pillanat és minden erejét elveszti . . . feje hátrahanyatlik . . . egyszer még kínosan fellélekzik . . . és átadja lelkét Isten szent kezébe . . .

Smásnap szentpétervári temetőben, az 1278-as számú hant mellett egy új sírdomb emelkedett.

Oroszból szabadon.

Vértés József.

A középiskolák élete az 1898/9. tanévben.

Második közlemény.

Ágostai evangélikus főgimnázium. Igazgató Góbi Imre. A tanulók száma 488 volt. A tanári kar sorából ez évben hiányzott először Lehr Albert, «Toldi» tudós magyarázója, ki nyugalomba vonult. Az intézetben a segélyezés ügye magas fokon áll: szép csomó ösztöndíj, jutalom, alapítvány van, a segélyegyletnek vagyona majdnem 6400 forintra rúg és élénk tevékenységet fejt ki. Van egy ifjúsági gyámság, felekezeti célokra.

Husvétkor egy csapat diák kirándult Olaszországba; Budapest környékét tanulmányi célokból gyakorta látogatták. A Nemzeti Színház illető előadásaira oly sűrűen jelentkeztek az ifjak, hogy olykor felük nem kapott jegyet. Az «Arany János-önképzőkör» alkalmas tételek körül érdekes, tanulságos vitákat rendezett. Erősen fejlődött az intézet dal- és zene-egyesülete, mely 222 tagot számít és közel 2400 frtnyi pénze van. Élénken is működik. Ezt azonban a tornázás ügyéről már nem lehet elmondani. 76 tanuló, ilyen feltűnő szám van a testgyakorlás alól fölmentve, mert a gimnáziumnak nincs saját tornacsarnoka, s a Nemzeti Tornacsarnokba messze esik az út. — Magyar érettségi tételek: a) Milyen szerepe van az irodalomnak nemzetünk történelmében és művelődésében? b) A mohácsi vész okai. c) A természetben nem vész el semmi.

Az értesítő élén Tolnai Vilmos tanár Csokonai verstani nézeteit fejtegeti.

IV. ker. községi főreál. Igazgató Báthory Nándor. 579 tanuló iratkozott be ezen intézetben, melynek tanárai közt volt Harrach József is, a ki azóta — tanügyünk nagy kárára, elhunyt. Az intézet szertárai közül különösen gazdag a történeti; ezt a tanulók is gyarapították érdekes rajzokkal és festményekkel, a miket a Képes Krónikából stb. másoltak. A segélyezés ügye kiterjedt. Az önképzőkör titkára szép kis elmélkedéstől bevezetett jelentést ad a tagok munkásságáról; a kör főképe magvas szabad előadásokban tűnt ki. A bevétel egy részét az önképzőkör egyik elhalt, jeles tagja síremlékére fordították. Egyebekben szemet szúr, hogy torna alól a tanulóknak majdnem 9 százaléka fölmentette magát. Érettségi feladatok voltak a magyar nyelvből: a) Toldi Miklós és Goethe Hermannja. (Párhuzam.) b) Arany és Petőfi barátsága. c) A természeti erők alkalmazása a technikában és közéletben. Az eredmény szépen ütött ki: 38 tanuló közül 8 jelesen érettt és csak kettőt vetettek vissza szeptemberre.

V. ker. főgimnázium. Igazgató Wagner Sándor. Nem kevesebb, mint 952 tanulót vettek föl az év elején; népességre nézve ez az országnak második intézete. Az oktatást a jeles tanárok egész csapata látja el. Itt tanít Gaal Mózes, a mi főmunkatársunk, ki az értesítő szerint az idén 18 önálló munkát jelentetett meg; ezek közül kettőt a «Tanulók Lapja» hozott. Az intézet hatalmas népessége mellett sajnálatraméltó, hogy nincsen önképzőkör. A segélyegylet azonban szorgosan működött. Érettségire 80-an jelentkeztek, ebből 70 jutott szóbelihez, kik közül 50-en lettek érettek. Nagy vala tehát a hullás. Öt diákkisasszony magántanulója volt az intézetnek; görögöt egy sem tanult és bölesészeti előtanból egyikük sem vitte tovább az «elégéses» jegynél. Görögöt 136, pótló tantárgyakat 173 diák tanult.

V. ker. főreál. Igazgató Hofer Károly. Testvére az előbbi iskolának, melylyel egy utcában fekszik. Magyarországnak legnépesebb főreáliskolája ez: 15 osztályba 817 tanuló járt. A lefolyt esztendőben pezsgő szellemi élet uralkodott az iskolában, mindenféle intézmény virágzott. Az «Iskolatársak szövetsége» összefűzi a reálból kilépő tanulókat és ösztöndíjjakkal, segítségével istápolja a szegénysorsúakat. Február—március havában Kőrösi László dr. tanár művészettörténeti előadásokat tartott, magyarázatait több száz skioptikonos képpel szemléltette és átfutotta az egész művészettörténetet. Rendesen 150—200 tanuló hallgatta. Ugyancsak Kőrösi dr. az értesítő programértkezésében is a művészeti oktatás kérdését veti föl

és ennek során írja a következő, megszívelésre méltó sorokat:

«Négy ízben tapasztaltam Rómában a nagyhét alatt, hogy francia és német deákok, tanáraik vezetésével napokat töltöttek a vaticáni és capitoliumi, a laterani és Borghesei muzeumok termeiben s a nevezetesebb magángyűjtemények csarnokaiban. Valóban lélekemelő látvány, mikor a Sistina-kápolna megtelik a fonséges frescokat néma áhítattal szemlélő fiatalsággal s mikor a lelkesen csodálkozó szemek tüzeiben és az átszellemült arc vonásaiban megnyilatkozik a nagy Michel Angelo művészete iránt őszintén átérzett hódolat. Az ilyen nemzedék az idealismus iskolájába jár s fenkölt érzéseit nem pusztíthatja el egészen a mindennapi élet kalmár szelleme.

«Láttam azután kiránduló magyar tanulókat is Rómában, a kik azonban fáradtan és elesigázva, kedvetlenül és tájékozatlanul mozogtak vezetőik után a műemlékek országában, mert nem tanulták meg odahaza eléggé azt, hogy milyen készültséggel kell fölvertezzé lennie annak, a kinek művészettörténeti korszakokat kell összekapcsolnia, mikor a remekműveket megérteni és átéreznie alkalma nyílik.

«A mi tanulóink a főváros muzeumaiban és gyűjteményeiben sokkal nehezebben igazodnak el, mint a színházakban, mert a képzőművészet emlékeit művészeti ismeretek nélkül sokkal nehezebb megérteni, mint a szőlőművészetek alkotásait nagyobb irodalmi vagy zenei képzettség híján».

Az izléses matinéről ismert «Irodalmi iskola» Prém József elnöklete alatt kiváló tevékenységet fejtett ki; az esztendő folytán 34 felolvasást tartottak, a pályázatok sorában rajz is szerepel. Matematikai kör is alakult az idén Mendlik Ferencz tanár vezetésével; ez a középiskola anyagához tartozó, de a tantervben nem foglalt részek megismerésére szolgált. Pályázatok is tűztek ki. A «Hofer Károly-gyorsírókör» versenyeket rendezett. Igen magas fokon állott a tornaügy az intézetben; innen, meg a Baresay-utcai gimnáziumból kerültek ki a legjobb tornázók. Májusban a közoktatásügyi miniszter előtűt 700 diák tornázott a millenárius versenypályán. Érettségi tételek a magyar nyelvből: a) Mátyás király és a magyar műveltség. b) Kisfaludy Károly méltatása. c) Hazai folyóink hatása kereskedelmünkre. 4 jelesen érettt és 12 bukott meg a 62 jelentkezőből, kik közül 3 festőművész akar lenni.

A VI. ker. felső kereskedelmi iskolában, melyet Lengyel Sándor igazgat, 334 tanulót írtak be az esztendő kezdetén és helyhiány miatt körülbelül 100-at el kellett utasítani. Említésreméltó az ifjak közt megindult névmagyarosító mozgalom: egyszerre 30-an magyarosították meg nevüket. Erről bizony példát vehetne a fővárosi intézetek diákságának jókora része, mely német nevet visel. Érettségén magyarból «A magyar pénz- és hitelügy fejlődése» tételt kellett kidolgozni. 75 jelentkező közül — sajna — csak egy lett jeles-érett, 13-at pótló vizsgára utasítottak.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Vörösmarty emlékezete. Deczember 1-én múlt 99 esztendeje, hogy Vörösmarty Mihály született. Fájdalom, a hazában alig mutatta jel, hogy erre az évfordulóra valami nagy súlyt vetünk. Való igaz, hogy Vörösmarty az úgynevezett «népszerűségben» Petőfi és Arany mögött áll és emezeknél kevesebb méltatásban részesül. Am ez nem jelent sokat. Soha

ne feledjük, hogy Vörösmarty volt az, a ki megköltötte *Zalán futását*, a honfoglalásnak türogtató-szavú hősköteményét; a *Két szomszédvárat*, romantikus költészetünk gyöngyét; *Szép Ilonát*, ezt a búbajos kis remekművet; *A vén cigányt*, az elnyomás korának megrázó énekét; a *Főt dal* örökszép bortalát; a *Csongor és Tünde* tündereinek játékát, a magyar költői nyelv egyik legszép nyilatkozását; a *Szózatot*, a nemzet örök imádságát, egyszóval megannyi olyan művet, a melyek mindegyike a halhatatlanság biztosítékául szolgált volna neki. Sose firtassuk hát, melyik nagyobb: Vörösmarty-e, Petőfi-e, Arany-e, örvendezzünk, hogy az Isten jókedvében mindhármuk nekünk adta.

A jövő esztendőben léssen a nagy költő születésének századik évfordulója, a melyet nagy fényvel fognak hazaszerte megülni. Sajnos, az ünnepek programjában nem lesz benn Vörösmarty budapesti szobrának leleplezése. E mulasztást a jövő van hivatva helyreülni; addig a költő dícsőségét csak Székesfehérvárt hirdeti kiesiny, de szép szobor. Az ünnepekben kétségtelenül elül fog járni a középiskolai ifjúság. A kegyeletnek ez idej lerovása mintegy prológusa volt a jövő esztendei nagy ünneplésnek.

A *budapesti V. kerületi főreál* «Irodalmi iskolája» díszülést tartott, melyet Hofer Károly igazgató nyitott meg szép szavakkal. Vámos Miklós ifj. elnök ódát írt erre az alkalomra. Révész Alfréd Vörösmarty költészetét ismertette; Leopold Andor Vörösmarty ifjúságáról olvasott föl. Pál Manó a «Király-hymnus»-t szavalt, az ifjak egy quartettje Huber Károly «Szózatvariatio»-it adta elő; Ánizs Aladár Hubay «Vörösmarty-rapszódia»-ját játszotta hegedűn.

A *szegedi* főgimnázium ünnepeinek tárgysorozata ez volt: «Vörösmarty emlékezete», írta Szabó József: «Zalán futása»-ból szavalt Szabó Gyula; «Vörösmarty mint epikus», írta Gábel József. A modern óda megteremtőjéről Domokos László, Vörösmarty drámáiról pedig Hochstrasser Miklós tartott felolvasást. Vörösmarty «A merengőhöz» című költeményét Zápory Viktor adta elő, mire Kállai Emil esztétikai fejtegetését olvasta föl. «Csongor és Tünde»-ből Boros Elemér szavalt. «Marót bán»-ból pedig Balog Henrik és Arvay Ferencz adtak elő egy részletet. Végül a «Petike elszavalásával Blau Henrik kacagattatta meg a hallgatóságot.

Az *újvidéki* főgimnáziumban, melynek önképzőköre Vörösmartyról van elnevezve, Parsetics Vince tanár és Rátvay János VIII. o. tan. beszéltek, Jánky László tanár «Vörösmarty költészetének jelleme» cz. tanulmányát olvasta föl, azután versenyszavalt volt Vörösmarty költeményeiből; a jutalmat Dohány Gyula VII. o. tan. nyerte meg a «Tülvilági kép» előadásával.

A *marosvásárhelyi* főgimnázium önképzőköreben Szentpétery Odón VIII. o. tan. és Musulin Leo VII. o. t. elszavalt «Marót bán» egy dialogját, eredményt nyel fejte ki szavaló képességüket. Erre Lefkovits Imre VIII. o. t. ismertette «Marót bán»-t. Farkas Róbert VIII. o. t. «A két szomszédvár»-ról tartott tanulságos felolvasást, végre Urr László VIII. o. tan. elszavalt «A vén cigány»-t.

A *temesvári* kath. főgimnáziumban Török J. VIII. o. tanuló volt az ünnepi szónok, Noll F. VIII. o. tan. Vörösmarty költészetét ismertette, azonkívül több szavalt hangzott el a költő műveiből.

Dávid Ferencz, a magyarországi reformáció egyik leghatalmasabb alakja, a hazai unitárius egyház megalapítója. Látszólag tudós, fényes szónok, nagyszívú

ember volt, a ki elveiért életét is oda adta és halála előtt ezt a vallomást írta börtönének rideg falára: «Azt írtam, a mit éreztem és a mit érzék, bizó lélekkel, igazán hirdetem». Nem csoda, hogy az unitáriusok mint mártírt tisztelik és ünneplik Dávid Ferenczet, kinek emlékét november 18-ikán ülte meg a *kolozsvári* unitárius főiskola theológiai köre és önképzőköre. Gálfi Zsigmond papjelölt elnöki megnyitó beszédet mondott, Biró Pál «Emlékezés Dávid Ferenczre» cz. dolgozatát olvasta föl, két szavalt hangzott el és Szabó Albert szerkesztő felolvasta a theológiai kör szerkesztette «Egyházi Lapok»-nak ez alkalommal megjelent számát. Boros György tanár szép beszéddel zárta be az ülést.

Ifjúsági előadások vidéken. *Győrött* az elhunyt szombaton a «Körök», Kisfaludy Károly vígjátéka került színre. Ez ott immár a hetedik ifjúsági előadás.

Nagykanizsán Halmay Imre szintársulata ifjúsági előadásokat tart. A ciklust Katona «Bánk bán»-ja nyitotta meg. Tökéletes alakítás volt Tiborcz (Tiszta), kitűnően működtek Szabó (Bánk bán), Tuboly Klementin (Melinda).

Matiné. Remek szecesszionista kivitelű meghívó számol be annak a fényesen sikerült matinének a műsoráról, melyet e hó 3-ikán tartott a *nagyvárad* prem. főgimnázium ifjúsága. Bresztovszky Ernő VIII. o. t. megnyitó beszédet mondott; Rotter Salamon a drótnélküli telegrafálásról tartott kísérletekkel illusztrált előadást; Mogán Akos «A gyáva» cz. monológot (Rudnyánszkytól), Fehér Adolf Kiss Józsefnek «Mese a nagy eszmáról és kis cipőről» cz. költeményét szavalt. A zeneszámok Meyerber, Wieniawsky, Sarasate szerzeményeiből voltak kiszemelve; nem is az ízlés, hanem a magyarság szempontjából emelünk ellenük kifogást. Ne hanyagoljuk el a *nemzeti* művészetet, ifjak!

Életmentő diák. Szép ünnepély folyt le a múlt vasárnap a *zmőváraljai* tanítóképző intézetben. Az egyik növendék, Seidl Adolf a nyáron a Duna és Cserna összefolyásánál levő sebes árból saját élete kockázatásával mentette ki egyik fuldokló társát. A király ezért arany zsebkötőt ajándékozott Seidnek. Somogyi Géza igazgató nagyszámú közönség jelenlétében, szép beszéd kíséretében adta át az értékes ajándékot a bátor ifjúnak, kit lelkesen megéljenztek.

Diaktemetés. *Vilcsék* Sándor főgimnáziumi VI. o. tanuló november 10-ikén Rózsahegyen rövid szenvedés után meghalt. A szegény ifjú hült tetemeit társai a vasúti állomásig kísérték, honnan Podvilkra szállították, hogy az ottani családi sírboltban tegyék örök nyugalomra. Béke poraira!

A gyorsíróverseny nyertesei. Az országos magyar gyorsíró-egyesület november 26-ikán tartotta meg őszi írásversenyét a képviselőház üléstermében, nagy és díszes közönség jelenlétében. Beadtak összesen 148 pályamunkát. A *második* díjat (180 szótág perezenkint; 2 arany) *Vadász Sándor* ungvári főgimnáziumi tanuló nyerte meg *hibátlan* munkálattal; ugyanő nyerte a legszép és legszabatosabb pályanyertes stenogramm külön díjat. Hogy e két díjat a fővárosi gyakorlottabb gyorsírók elől ezúttal egy *vidéki gimnázista* vitte el, a gyorsírók közt eseményszámba megy. *Vidéki díj* címén 1—1 aranyat nyertek a következő tanulók: az *első* fokon Bertalan Alajos (Szatmár), a *második* fokon Koczka Elemér (Szeged) és *Vadász Imre* (Szeged), a *harmadik* fokon Tompa Imre (Sopron), Rónai György (Temesvár), Kurimay Mihály (Ungvár); könyvjutalmat: Tóth János (Debrecen), Noll Ferencz (Temesvár) és Mandel János (Ungvár).

Plautus: «Captivi» az iskolában. Mit a «T. L.» már régebben hangoztatott: olyan indítványt fogadtak el a *szarvasi* főgimnázium «Vajda-kör»-nek legutóbbi ülésén, hogy t. i. a megszokott dalkari, szavalati és zenei számokból álló hangverseny helyett egy antik szindarabot fognak előadni. Meg is választották már a darabot *Plautusnak* «Captivi» (A foglyok) cz. vígjátékában, melyet Csiky fordításában legközelebb elő is adnak.

Tanulók football-játéka. A tanulóifjúság körében nagy mértékben terjed a labdarúgás és napról-napra kapjuk az értesítést elkezeredett küzdelmekről. A *Bulyovszky-utcai* III. és a *Baresay-utcai* gimnázium IV. osztályának football-csapatá november 20-ikán mérkőzött a csömöri-üti millenárius versenypályán. Az eredmény 5 : 0. A győztes csapat tagjai voltak: Fürst, Kalmár, Reizinger, Lóvi, Rozenfeld csatázók, Kiss, Weisz, Engel fődőzet, Schiller, Vörös hátvédő, Bandi K. kapuvédő. — A IX. ker. felső kereskedelmi iskola II. b) osztályának I. csapata a Fővárosi Football Klub-bal mérkőzött a napokban, 5 : 1 eredménnyel az előbbeni javára. A győztes csapat összeállítása ez volt: Csatázók: Kovács G., Potskó M., Keleti I., Schneider R. és Varga Elek. Fedezet: Horváth I., Sényi D. és Merti F. Hátvédő: Wallerstein Gy. és Skállá H. Kapuvédő: Hanuszek P. — A VIII. ker. (Tavasmező-utca) állami főgimnázium I-ső csapata november 22-én mérkőzött a Wesselényi-utcai polgári iskola első csapatával, a mely mérkőzésben a VIII. ker. áll. főgimnázium csapata maradt győztes. (1 : 0). A győztes csapat tagjai: Rónai D., Lichtmann B., Hermann O., Kolkaneck J., Lukács Gy. csatázók, Löcherer B., Kamudzinszky R., Auszterlitz J. fedezet, Slesinger F. és Fodor Z. hátvédők és Kormos Károly kapuvédő. — Sikertelt football-mérkőzést rendezett a II. ker. kath. főgimnázium a II. ker. főreáliskola ellen a magyar Football-klub Erzsébet királyné-üti pályáján. A játék Bende főreáliskolai tanár vezetése mellett indult meg s az első félidőben a reáliskola javára dönt el egy goállal. A második félidőben a gimnázistáknak sikerült egy goalt kivívni s így az eredmény 1 : 1. A csapat-felállítás a következő volt: A gimnázium részéről: Ponory kapuvédő, Szász, Dungserszky hátvédő, Örfly, Leitz, Pajzs fődőzet, Jankovich, Wohlrab, Nagy, Kenedi, Reül csatázó. A reáliskola részéről: Szóts kapuvédő, Sztitner, Cseke hátvédő, Steiner, Bernáth, Ludvig fődőzet, Kraft, Klatna, Sasse, Linder, Feuchtmann csatázó.

Önképzőkori tarlózás. A *győri* főgimn. «Czuczorkör»-ében november 26-ikán elfogadták az «Agamemnon álma» cz. fordítást; szerzője Prettenhofer J. VII. oszt. tan. Ezután Tell Anasztáz tanár úr tartott szép beszédet a művészetekről általában. — *Újvidéki* kath. főgimnázium, nov. 26. A bírálók elfogadták Saffer Mór VII. oszt. tanulóknak Racine «Athalia»-jából való műfordítását. — A *pozsonyi* főreál önképzőkörében legutóbb beadtak egy *népszínművet*, a melyről a szemfüles bírálat kiderítette, hogy szerzője részint szöszereint másolta le, részint átdolgozta «A falu rosszából». Ejnye! — *Budapesti* VIII. ker. állami főgimnázium. Köpél Árpád VII. o. tan. a Zrinyiásról értekezett, Rziha A. VII. o. t. «Hogy kell növényeket gyűjteni» címen felolvasást tartott. — *Soproni* főreáliskola, december 2. A tagok az önképzés czéljáról vitatkoztak és annak azt a szakaszát tárgyalták, mely az önképzőkörökben történik. Mójainak találják az olvasást, műírást, vitatkozást, szavaltást és bírálatot. (Hát a zene, rajzolás, festés, sőt testgyakorlás, a melyekre az önképzőkörök működésüket újabban szintén kiter-

jesztik? A szerk.) Ostorozzák az ifjúsági egyesületekben divó egyes félszedségeket. — A *selmeczbányai* ág. ev. lyceum «Petőfi-önképzőkör»-e a következő tetteket tűzte ki: Arany János «Buda halála» című eposzának fejtegetése. Csiky Gergely «A vasember» című művének feldolgozása drámai szempontból. Czakó Zsigmond «Leanájá»-nak tartalma, szerkezete, alapeszméje, kidolgozása. Kárpáthy János jelleme Jókai «Magyar nábob»-jában. A pogány magyarok családi élete, szokásai és harezolási módjuk. Arany és Petőfi «Bolond Istók»-jának összehasonlítása. «Omnia vincit Amor» cz. pálos dráma költészettani szempontból fejtegetve. Báró Listius «Mohácsi veszedelem» cz. költeménye, összehasonlítása a történet szerinti mohácsi vészszel. Ez a pályázat mintaszerűnek nevezhető. Csupa magvas, elmemozdító tétel! — A *miskolci* ev. ref. főgimnázium «Kazinczy-önképzőkör»-e november 25-én tartotta VIII. ülését, melyen jelen voltak a sárospataki ev. ref. főiskola VIII. oszt. tanuló is. Felolvasatott egy «A képes levelezőlap» cz. humoreszk, melyet elvetettek, ellenben bírálatát megdicsérték. Szerzője Puky Kálmán VIII. o. tanuló Ezután Kovács Gábor VIII. o. t. elszavaltá Ábrány. Emil «Dal a czárról» cz. költeményét; a szavaltot megdicsérték. — A *levai* főgimnázium «Szepesy Imre»-ében ez ideig a következő dolgozatokat olvasták fel: «A magyar mondakör feldolgozása íróink által» Schwarcz Somától, «Nők a magyar történelemben» Knapp A.-tól, «Non scholæ, sed vitæ discimus» Weiss Gy.-tól. — A *roznyói* kath. főgimnázium «Révai-kör»-ében november 26-ikán a bírálók elfogadták Goóts Miklós VIII. oszt. tanulóknak Tinódi, Zrinyi és Gyöngyösi közt való párhuzarvonását és Lipták László VIII. o. t. Balassi lyrájáról szóló értekezését. Az önképzőkör minden második héten tart üléseket, a közbeeső vasárnapokon pedig régi magyar írók ismeretlenebb műveit olvassák. — A *löcsei* főgimnázium önképzőkörében eddig 24 művet adtak be, de ezek közül a kritika rostáján csak négy jutott át: «Buda halála»-nak fejtegetése Gretzmacher Jenőtől, «Csillaghullás», értekezés Maléter Ernőtől, «A pedellus vége», víg történet Szabó Endrétől, «Munka, az ember élete» Hlavacsék Ágostontól. — A *pécsi* állami főreáliskola legutóbbi gyűlésén a következő dolgozatok kerültek bírálatra: «A spectral analysis és alkalmazása», szerzője Neumann J. VIII. o. t. Fordítás francziából: «Racine», Nisard után. A fordítást silányága miatt elvetették. «Erdőrésztlet» (festmény), bíráló jegyzőkönyvi díszrettel fogadták el, szerzője Gébauer Ernő VII. oszt. tanuló.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számantani kérdés:

Egy ház mellett levő bekerített kertnek hossza 70 méter, szélessége 52 1/2 méter. A férj azt kívánja, hogy ezen kert fűvel legyen bevetve, a nő pedig azt akarná, hogy a kert virággal legyen beültetve. Hogy mind a kettőnek kívánsága egyenlő mértékben teljesüljön, a kertész parancsot kap, hogy a kerítéstől egyenlő távolságban tűzzön ki fűnek való helyet, a közepén maradó területen pedig, melynek a fű részére kitűzött területtel egyenlőnek kell lennie, ültessen virágokat. Mily hosszú és mily széles lesz a virágoknak kitűzött terület?

Történelmi kérdés:

Mi volt a neve azon francia tábornoknak, a ki hősiesszen harczolt Németországban. Egyiptomban, Olaszországban? 1800 június 10-én a marengói csatában esett el; a szt. Bernát-hegyen lévő menedékházban van eltemetve, hol I. Napoleon emlékére szobrot állíttatott.

Természetrizai kérdés:

Melyik madárrend az, a melybe tartozó madaraknak tollaik sugarai horgocsákkal nem bírnak, evező- és kormánytollaik nincsenek? Az alsó gégefő és a farmirigy hiányzik; szegycsonttarajuk nincs; nagy részüknél a farsontok porcz által egyesülve zárt medenczét alkotnak; csontjaik velővel vannak kitöltve, lábaik erősek.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. december 17.

A 9. számban közölt fejtőre kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: Még marad 0-27915 lat ezüst az elegyben. **Földrajzi kérdés:** Bábolna. **Történelmi kérdés:** Colloredo-Mansfeld Jeromos gróf, tábornok. **Természetrizai kérdés:** Rózsás fűfű. **Képrejtvény:** Legnagyobb szegénység az, mely nem bírja nélkülözni a fölösleget.

Helyesen fejtették meg: Steiner Vilmos, Techet Károly, Kéler Tibor, ifj. Izsák Gyula, Hajós Rezső, Horváth Dezső, Labancz László, Székér Gábor, Puskás Jenő, Gyapai József, Rubner György, Benke Andor Morávek Elek, Engl Emil, Géczy Géza, Podhradzky Kálmán, Polnitsky Leo, Mihályfy Ernő és Zoltán, Háberfeld Aurél, Betegh István, Vadus Zoltán, Beliczay Zoltán, Zomody József, Kekés Kálmán, Symann Vilmos, Nagy Károly, Soós Ignác, Ember István, Végh József, Laban Antal, Majorovits Lajos, Antony Gyula, Bleier Imre, Persina Károly, Puskás Endre, Lichtenstern Béla, Téglás Géza, Kotschy Ferencz, Litsék Zoltán, Simácsék Károly, Weichherz Béla, Jung Sándor, Paczauer Ervin, Strasser József, Keresztessy Zsiga, Ascher Kálmán, Borosnyay Oszkár, Lőrincz Ferencz és Dezső, Weiner Félix, Barla Szabó József, Szabó Ferencz, Dragovics István, Perbay Alajos, Molnár Aladár, Balássy Miklós, Strausz Andor.

A jutalmul kitűzött könyvet, Arago «Nagy emberek» című művét Soós Ignác főgimn. VII. oszt. tan. előfizetők Veszprémben nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Benedek Arthur, Brassó. Olyan technikus ifjúnak, ki hazulról segítségre nem számíthat, mindenesetre nehezebb a dolga, mint a jogásznak vagy filozófusnak. De az igyekezet és életrevalóság megküzd a kemény sorssal is. Ezenkint 25-30 állami ösztöndíjra nyílik meg a pályázat; a pályázót kötelezi magát, hogy egy évi ösztöndíjért szolgálatát öt évre az állam rendelkezésére bocsátja. — **Grünbaum Lajos,** Sátorajajhely. Szaválásra fölöttébb ajánlatos dialógusok Maróth és Vid párbeszéde a «Maróth bán»-ból, az Uré és Lucziferé «Ember tragédiája»-ból. — **Farkas Lajos** gyöngyösi főgimnáziumi tanuló képes

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

levelezőlapokat cserél. — **Téglás Géza.** Magunk is kíváncsiak vagyunk arra a csángó népmesére. Följegyzője megörvendeztetne bennünket, ha beküldené. — **Kirái László,** Lugos. Diákszótára nagy szorgalomról tanúskodik. Besoroztuk, noha erősen megtizedelve, mert legnagyobb része már benn van a Dobos Károly dr. könyvében. — **G. G. Bpest.** Kedves Géza barátunk! Mi lehet az a fájdalom, melynél «megáll az idő is», mint költeményében mondja? Csak nem «fogott» egy nap minden tárgyából «szekundát»? Ez alapos baj ugyan, de az idő még ily csapásnál sem áll meg. — **Láng Aladár,** Szilágysomlyó. Most megindult új rovatunk mihamar tájékoztatni fogja önt arról, a mit tudni akar. — **Sch. M.** Szolnok. Magánpályázatok istápolására nem vállalkozunk. — **Winterstein Frigyes,** Pozsony. A francia republikánus naptárt *Romme* matematikus szerkesztette. Az újév első napja szeptember 22-ikére esett, a mikor a köztársaságot kiáltották. A hónapok száma maradt 12, de ezek mind egyenlők, 30 naposak és nem hetekre, hanem három *decasra* (10 nap) osztoztak. A hónapok nevei összekötésben vannak a természet azon tájbeli milyenségével: *vendémiaire* (szüretelő), *brumaire* (ködös), *frimaire* (fagyos), *nivose* (havas), *pluviose* (esős), *ventose* (szeles), *germinal* (csirázó), *floral* (virágzó), *prairial* (kaszáló), *messidor* (arató), *thermidor* (forró), *fructidor* (gyümölcsös). Ezek 360 napot adtak, a hátralevő ötöt nemzeti ünnepé avatták: az ész, a munka, a szép cselekedetek, a jutalom és a gondolatszabadság ünnepé. A szökőév 366. napját pedig a nemzet közös nagy ünnepévé tették. **Techet Károly,** Sopron. A műegyetemen mérnöki, gépészmérnöki, vegyészet és egyetemes szakosztályok vannak. — **Gottlieb Arthur** előfizetők Szegeden (Boesky-út 10.) képes levelezőlapokat cserél. — Képes levelezőlapokat hajlandó váltani még **Boros Miklós** polg. iskolai IV. o. tan. Budapest (Múzeum körút 33. sz.) [vidéki előfizetőkkel]; **Mauchs Elemér** gimn. VII. o. t. Aradon (Akác-utca 17. sz.) [helyből feladottakat kér]. **Alom.** Némi költői tehetség csillan ki belőle. — **B. L.** Budapest. Az «angol-búr háború»-játék nagyon is **gyermekes a mi ifjúságunknak.** — **Grossmann Ernő,** Nagyikinda. Beöthy Zsolt nagy képes irodalomtörténete, Bodnár Zsigmond könyve és Horváth Cyrill munkája, melyből eddig az 1772-ig terjedő szakasz jelent meg. — **Paczauer Ervin,** Nyiregyháza. 1. Mihamar kitűzzük a pályázatot. 2. E rovatból láthatja, mennyi dolgozat érkezik hozzánk bírálat végett. — **Nyeki Jenő,** Belényes. Az ön tudósítónak való ajánlközására kiváló súlyt vetünk. A hegyek közé zárt románjűk gimnáziumokról ugyanis alig hall valamit a világ. Mi szeretettel tárjuk ki hasábjainkon, hogyan dolgoznak ott a diákok, mennyire haladnak előre a magyarság szent kultuszában. — **Lehel.** Poétikai fejtegetése szép törekvése vall; öntől idővel még használható dolgok telnek. **T. R.** Temesvár. Ez már aztán derék! Utólag észrevette, hogy elküldött versében «könyve»-t írt «könye» helyett és nem sajnált egy képes levelezőlapot, csak hogy kimentse magát. Kevés ember van, kinek lelkét ennyire nyomná egy helyesírási hiba. Ön mindenesetre lelkiismeretes ifjú. — **Botond.** 1. Ha két elégséges van, elveszti a tandíjmentességet. 2. Az a vers a Jókai összes költeményei közt lelhető meg. 3. Földes Imre diákmológiai külön nem jelentek meg. 4. A királynak a *sakkot* mindig ki kell mondani, a királynénak nem. A *pièce touché* játék értelmében megérintett figurával indulni kell, így tehát holmi figyelmeztetésekről szó sem lehet. A sakkjátékban szigorúan kell ragaszkodni a szabályokhoz. — **Szegedi előfizető.** Bekötési táblánk 80 kért kaphatók. — **2713. sz. előfizető.** «A középiskolák élete az 1898-9. tanévben» rovatban az iskolák betűrendben következnek egymás után. — **Kun Miklós,** Lőcsé. Földes Imre vídám monológjainak czímei: «Értésítő után», «Matiné előtt», «Matiné után», «Matura előtt», «Mebuktunk!» — «A lét». Kis diák létére minek birkózik ilyen szeretlen témákkal? — **Gy. E.** «A bihari hágon». A vers eleje hangulatot kelt, a vége azonban dissonans: az ön legényei némán falatoznak és mellé sirdogálnak. A lakmározás és kesergés nem igen férnek meg egymással, főképp versben nem.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre	1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre	2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre	4 frt 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		

KÜLÖNÖS VÉGRENDELET.

Verne Gyula regénye.

12

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Innen akár vasúton, akár hajón eljuthattak Texasba. Milnernek az az ötlete támadt, hogy jó volna hajón menni. Mig ő ezen gondolkodott, Crabbe épen a hatodik ebédjéit fogyasztgatta, nem feledkezvén meg sem a hat korszó sörrel, sem a wiskys pohárcák törvényes számáról.

A *Sherman* nevű gőzös volt akkor épen soron, ennek a fedélzetre huzolta fel Crabbét a rettenetes John Milner.

A kapitány roppant boldog volt, hogy olyan híres-nevezetes ember lesz az utasa. Nem is mulasztotta el, hogy illendő tisztelettel fogadja:

— Mélyen tisztelt uram, — mondá Curtis kapitány — rendkívül megtisztelő reám nézve, hogy épen az én hajómat választotta.

Crabbe módfelett bután révedeztetete ökor-szemét a kapitányon, s azután az ebédli nyitva levő ajtaján megakadt szeme, ösztönszerűleg csak azt nézte.

Az időjárás nagyon kedvező volt, s a *Sherman* gyorsan siklott tova a víz hátán.

A Mississippi partján óriási gyárak kéményei füstöltek, de Crabbe nem látta egyiket sem, idomította bevitte őt az ebédlöbe s ott hatalmasan megetette — a «hat»-ból egy fél fogásnak sem volt szabad hiányoznia. Mikor aztán jóllakott, kiült a fedélzetre és nyilván arra gondolt, hogy mikor lesz ideje újra annak, hogy egyék.

A hajó egy-egy fordulónál kezdett táncolni, s Crabbe furesán érezte magát. Rézvörös ábrázolhatja mintha időről-időre megfakult volna...

Milner rögtön észre vette, s hozzá sietett: — Talán rosszul érezi magát?

Crabbe megmozgatta hatalmas fejét: — Úgy látszik...

Azután nyomban kitérte a száját... s ez alkalommal kivételesen nem azt jelentette ez a szájtátás, hogy ehetnék!

Az óriást a «tengeri betegség» szörnye kínozza.

Elkezdett körülötte forogni minden, végre ő is forgott... forgott, s a padról lezuhant a fedélzet padlójára.

Milner biztatta, hogy ne féljen, keljen fel, s el akarta őt vinni a kéményhez, hol a ringatozás nem olyan nagy.

Crabbe fel akart kelni, de nem tudott.

Curtis kapitány is oda sietett s részvevően mondá: — Látom, mi a baj!... No de hagyján! E kiváló ember hamar tülesik rajta.

A «tengeri betegség» ebből a húskolosszusból irtózatoss erővel tört ki. Milner megijedt, s kérte a kapitányt, hogy vitesse le Crabbét a kabinjába.

No hiszen könnyű volt ezt mondani, de nehéz megtenni. A kapitány tizenkét erős matrózot mozgósított, de arról, hogy Crabbét fölemeljék a padlóról, szó sem lehetett.

Végre is nem tehettek egyebet, mint hordónak tekintvén a rengeteg hústömeget, hengergették — s így aztán boldogultak vele.

Milner így szólott a kapitányhoz:

— Lám, ez a csudar *sós víz* hogy lekapta Crabbét a lábáról, hát ha még pálinka lenne a tenger vize?...

— Ments Isten, — jegyzé meg a kapitány — eddig már mind az utolsó cseppig felhörpintette volna, s én ugyancsak zátonyra jutnék a hajómmal.

A rákövetkező napokon még siralmasabb volt a Crabbe állapota. Milner iszonyúan megijedt, mert azt hitte, hogy embere még dögrovásra jut. Végre május 9-dikén Texas partjára értek, s Milner ugyancsak sietett, hogy partra szállítsa Crabbét.

A parton száz meg száz ember várakozott már, kik mind óriást látni jöttek, s mily nagy vala az ő csalódásuk, midőn a hústömeg romjait pillantották meg; olyan volt a derék Crabbe, mint egy összelapulót zsák.

Milner szeretett volna a föld alá sülyedni nagy szegényében.

No de a helyzet azért nem volt kétségbeejtő. Crabbe egy napi pihenés után teljes mértékben visszanyerte erőképességét, s ha ő enni tudott, akkor meg volt mentve.

Május 11-dikén már felezihelődött Milner, pedig